

ул. Струмица 1А, София 1000, България, тел. : +359 2 958 24 33; факс: +359 2 958 24 33,
web-site: www.iped.bg

Предложение до ЦИК за пилотни секции, които да бъдат включени в анализ на недействителните бюлетини от изборите за народни представители, проведени на 5-ти октомври, 2014 г.

Във връзка с предложение на сдружение "Институт за развитие на публичната среда" (ИРПС) за анализ на недействителните гласове от изборите за народни представители, проведени на 5-ти октомври, 2014 г., представено на Обществения съвет (ОС) към Централната изборителна комисия (ЦИК) и изпратено до членовете на ЦИК с Уведомително писмо относно решенията на ОС от проведено на 2 декември 2014 г. заседание.

Анализът на ИРПС, направен въз основа данните от окончателните протоколи публикувани от Централната изборителна комисия, показва, че общият брой на недействителните гласове, намерени в изборителните кутии е **218 125**, в това число:

- празни бюлетини или бюлетини, в които е гласувано за повече от една листа - **163 727**
- бюлетини, в които е отбелязана само една листа, но въпреки това са невалидни - **54 398**

Празните бюлетини или тези, в които е гласувано за повече от една листа, могат да бъдат ясно различени от членовете на секционните изборителни комисии. Прави впечатление обаче, особено големият брой на бюлетините, които членовете на комисииите са посочили като невалидни, въпреки че в тях е гласувано за една листа.

Хипотезите, които Изборният кодекс включва за недействителност на бюлетините, намерени в изборителните кутии, са описани в чл. 266, ал. 1 и в чл. 278, ал.3, т.1 до т. 7 вкл.

Текстовете са следните:

Чл. 266. (1) Вписването в бюлетината на специални символи, като букви, цифри или други знаци, прави гласа недействителен.

Чл. 278. (3) Гласът е недействителен, когато:

- 1. бюлетината не е по установения образец за съответния изборен район;**
- 2. в бюлетината има вписани специални символи, като букви, цифри или други знаци;**
- 3. бюлетината не съдържа два броя печати на съответната секционна изборителна комисия;**
- 4. в бюлетината не е отбелязан със знак „X“ или „V“ и с химикал, пишещ със син цвят, вотът на изборителя;**
- 5. в бюлетината не е отбелязан вотът на изборителя;**
- 6. в бюлетината е отбелязан вот със знак „X“ или „V“ или с друг знак и с химикал, пишещ със син или друг цвят, за две или повече кандидатски листи или с поставен знак „X“ или „V“, който засяга повече от едно квадратче за гласуване и не може да бъде установена еднозначно волята на изборителя;**
- 7. в бюлетината са отбелязани предпочитания (преференции) със знак, различен от „X“ или „V“, и с химикал, който не пише със син цвят.**

Снимката по-долу, представя частта от протокола, който членовете на секционните изборителните комисии попълват, по отношение на недействителността, описана в текстовете по-горе.

ЧАСТ II

Попълва се след попълване на част I и отстраняване на всички вещи и книжа от масата, с изключение на черновата от протокола и след отваряне на изборителната кутия

СЛЕД КАТО ОТВОРИ ИЗБОРИТЕЛНАТА КУТИЯ, СИК УСТАНОВИ:

6. Брой на намерените в изборителната кутия бюлетини <i>петстотин и три</i> (с думи)	<i>503</i> (с цифри)
КОНТРОЛ: числото по т. 6 трябва да е равно на сумата от числата по т. 7 и т. 8..	
7. Брой намерени в изборителната кутия недействителни гласове (бюлетини) – броят на недействителните бюлетини е равен на броя на бюлетините, които не са по установен образец за съответния изборен район, в които има вписани специални символи, като букви, цифри или други знаци, бюлетината не съдържа два печата на съответната СИК; в бюлетината вотът на изборителя не е отбелязан със знак „X“ или „V“ и с химикал, пишещ със син цвят; отразеният в бюлетината вот на изборителя не може да бъде установен еднозначно, тъй като знакът „X“ или „V“ е поставен в квадратчетата за две или повече кандидатски листи или засяга повече от едно квадратче за гласуване; вотът на изборителя не е отбелязан с химикал, пишещ със син цвят; в бюлетината предпочитанията са отбелязани със знак, различен от знак „X“ или „V“, или с химикал, който не пише със син цвят; бюлетини в които няма отбелязан вот за партия, коалиция или независим кандидат (празни бюлетини). <i>двеста тридесет и шест</i> (с думи)	<i>236</i> (с цифри)

Таблицата по-долу представя процентът недействителни бюлетини (изчислен като общият брой недействителни гласове, намерени в изборителните кутии е разделен на общия брой, намерени в изборителните кутии бюлетини) според всеки вид избори, проведени в последните 6 години:

Вид избори	Година	Процент на недействителни гласове
Народно събрание	2014 г.	6.29 %
Европейски парламент	2014 г.	5.2 %
Народно събрание	2013 г.	2.5 %
Президентски (първи тур)*	2011 г.	6.4 %
Президентски (втори тур)*	2011 г.	3.1 %
Народно събрание	2009 г.	2.2 %
Европейски парламент	2009 г.	0.9 %

* По време на изборите за президент и вицепрезидент през 2011 г. се въвежда изискването за гласуване само със знак X, отбелязан със син химикал.

Наблюдава се ръст в процента на недействителните бюлетини, когато непосредствено преди това изборното законодателство е претърпяло сериозни промени. По време на изборите за президент и вицепрезидент през 2011 г. Изборният кодекс въведе изискването за гласуване само със знак X, отбелязан със син химикал.

Изборният кодекс, влезнал в сила през март 2014 г. също измени правилата и въведе новости, които може да са причинили объркване в изборителите или в членовете на секционните изборителни комисии.

Екипът ни счита, че реален анализ на причините за ръста в недействителните гласове, ще допринесе за обективна оценка на провежданата информационна кампания насочена към избирателите, както и за степента на подготвеност на изборната администрация (в това число представители на РИК, ОИК, СИК). Чрез подобен анализ ще могат да се потърсят слабите страни в тези направления на изборния процес, да се изготвят препоръки и насочат усилия за ефективното им подобряване.

В тази връзка, представяме на Вашето внимание два подхода за избор на секции, на територията на страната, в които са отчетени нехарактерно голям брой недействителни гласове в избирателните кутии.

❖ **Вариант 1:**

Въз основа на анализ на данните от окончателните протоколи, публикувани на страницата на ЦИК, екипът ни представя 11-те МИР, в които средната стойност на недействителните гласове, намерени в избирателните кутии, е по-висока от средната за страната (над 6.29 %).

Това са 1 МИР Благоевград, 2 МИР Бургас, 3 МИР Варна, 13 МИР Пазарджик, 15 МИР Плевен, 16 МИР Пловдив Град, 17 МИР Пловдив Област, 21 МИР Сливен, 26 МИР София Област, 27 МИР Стара Загора, 29 МИР Хасково.

На вашето внимание ИРПС представя секциите в тези 11 МИР от изборите за народни представители през октомври, 2014 г. , в които според данните се наблюдава **процент на недействителни гласове по-голям от 27 %** и такива, в които **броят на недействителните гласове в абсолютна стойност надхвърля 80**.

Лявата таблица представлява подредени в низходящ ред секциите в девет от тези МИР (без 26 МИР София Област и 29 МИР Хасково), в които са регистрирани най-висок брой недействителни гласове като процент от общия брой намерени в избирателните кутии бюлетини (над 27 %). Това са общо 71 секции.

Дясната таблицата подрежда в низходящ ред секциите в 11-те МИР, в които са регистрирани най-висок брой недействителни гласове, като абсолютно число от общия брой намерени в избирателните кутии бюлетини. Това са и 78-те секции, в които броят на недействителни гласове, намерени в урните надхвърля 80.

Населено място	Секция	% недействителни	Брой на намерените в избирателната кутия бюлетини	Брой намерени в избирателната кутия недействителни гласове
гр.Девня	31400001	27,03%	381	103
с.Гроздьово	31300015	27,11%	273	74
гр.Игнатиево	30200016	27,30%	315	86
гр.Пловдив	162202042	27,36%	106	29
с.Динк	171700024	27,44%	430	118
гр.Белослав	30400001	27,63%	228	63
с.Микрево	14900006	27,69%	195	54
гр.Пловдив	162202040	27,78%	72	20
гр.Пловдив	162206073	27,78%	36	10
с.Бърдарево	31300019	28,00%	50	14
гр.Пазарджик	131900060	28,13%	224	63
с.Бохот	152400235	28,13%	32	9
с.Сотиря	212000128	28,32%	226	64
гр.Пловдив	162202052	28,37%	141	40
гр.Шивачево	212400012	28,40%	169	48
с.Венчан	32400041	28,69%	122	35
с.Бозвелийско	32400019	29,07%	344	100
гр.Пловдив	162202050	29,35%	293	86
с.Триводици	174100026	29,49%	217	64
гр.Казанлък	271200088	30,00%	40	12
гр.Варна	30601075	30,67%	238	73
гр.Петрич	13300031	30,68%	88	27
гр.Белица	10200002	30,79%	432	133
гр.Бургас	20400062	30,83%	253	78
гр.Стара Загора	273100138	30,84%	347	107
гр.Пловдив	162202043	30,95%	84	26
с.Селиминово	212000146	30,97%	507	157
гр.Провадия	32400044	31,03%	29	9
гр.Карнобат	20900025	31,11%	225	70
гр.Пазарджик	131900061	31,21%	346	108
гр.Пазарджик	131900086	31,23%	285	89
гр.Пловдив	162202032	31,33%	166	52
гр.Варна	30601076	31,43%	315	99
гр.Петрич	13300030	31,58%	95	30
гр.Пещера	132100005	31,62%	291	92
гр.Карнобат	20900020	31,68%	161	51
гр.Стара Загора	273100137	31,99%	322	103
гр.Асеновград	170100101	32,06%	418	134
с.Дренково	10300118	32,14%	28	9
с.Ясна поляна	22700007	32,14%	28	9
с.Чалъкови	172500028	32,22%	180	58

Населено място	Секция	% недействителни	Брой на намерените в избирателната кутия бюлетини	Брой намерени в избирателната кутия недействителни гласове
гр.Раковски	172500031	20,00%	410	82
гр.Ихтиман	262000001	11,36%	722	82
с.Кънчево	271200079	15,83%	518	82
гр.Панагюрище	132000007	22,43%	370	83
с.Боянци	170100090	25,15%	330	83
гр.Стара Загора	273100089	22,19%	374	83
гр.Хасково	293400064	17,18%	483	83
гр.Долна баня	265900006	15,74%	540	85
гр.Казанлък	271200037	22,79%	373	85
гр.Стара Загора	273100134	20,33%	418	85
гр.Игнатиево	30200016	27,30%	315	86
гр.Пловдив	162202050	29,35%	293	86
с.Александрово	272400018	21,13%	407	86
с.Тулово	272200017	18,28%	476	87
с.Паничерево	273700005	21,97%	396	87
гр.Хасково	293400065	18,91%	460	87
гр.Сливен	212000120	25,14%	350	88
с.Осетеново	272400017	13,54%	650	88
гр.Пазарджик	131900086	31,23%	285	89
гр.Гурково	273700003	15,98%	557	89
с.Семчиново	132900028	17,79%	506	90
гр.Варна	30603273	34,73%	262	91
с.Самуилово	212000165	21,21%	429	91
гр.Пещера	132100001	38,49%	239	92
гр.Пещера	132100005	31,62%	291	92
гр.Септември	132900002	22,89%	402	92
с.Злати войвода	212000151	22,22%	414	92
с.Тъжа	272400016	15,03%	612	92
гр.Пловдив	162202027	33,82%	275	93
гр.Сливен	212000113	20,35%	457	93
с.Средец	20600040	25,61%	367	94
с.Синдел	30100014	17,34%	542	94
гр.Варна	30605361	26,11%	360	94
с.Ковачево	132900023	20,43%	460	94
гр.Левски	151600009	20,84%	451	94
гр.Пловдив	162204045	20,08%	473	95
гр.Казанлък	271200038	18,68%	514	96
гр.Пещера	132100002	34,40%	282	97
гр.Пловдив	162202049	43,17%	227	98
гр.Варна	30601076	31,43%	315	99
с.Розино	171300072	15,71%	630	99

гр.Пазарджик	131900043	32,76%	232	76
гр.Пловдив	162202024	33,05%	233	77
гр.Гоце Делчев	11100043	33,33%	12	4
гр.Пловдив	162202027	33,82%	275	93
гр.Белене	150300014	34,29%	35	12
с.Здравец	171500011	34,38%	32	11
гр.Пещера	132100002	34,40%	282	97
с.Болярци	172800013	34,46%	177	61
гр.Варна	30603273	34,73%	262	91
гр.Пловдив	162202048	34,92%	63	22
гр.Сливен	212000119	35,68%	370	132
гр.Сливен	212000183	35,94%	64	23
гр.Мъглиж	272200004	35,99%	314	113
с.Поибрене	132000036	36,43%	280	102
гр.Варна	30604300	37,60%	383	144
гр.Пловдив	162202026	38,15%	173	66
гр.Пещера	132100001	38,49%	239	92
гр.Пещера	132100006	38,75%	351	136
гр.Асеновград	170100059	39,45%	583	230
гр.Варна	30604308	39,46%	261	103
гр.Пловдив	162202021	39,52%	167	66
гр.Айтос	20100047	40,00%	20	8
гр.Асеновград	170100058	40,68%	472	192
гр.Пловдив	162202025	41,03%	117	48
гр.Варна	30604298	41,06%	263	108
гр.Пловдив	162202049	43,17%	227	98
гр.Плевен	152400133	43,75%	16	7
гр.Велинград	130800020	46,92%	503	236
гр.Петрич	13300032	50,00%	22	11
гр.Разлог	13700028	70,37%	27	19

с.Калековец	171700019	20,33%	487	99
с.Бозвелийско	32400019	29,07%	344	100
гр.Сунгурларе	22300004	21,66%	471	102
с.Поибрене	132000036	36,43%	280	102
гр.Стара Загора	273100136	26,91%	379	102
гр.Варна	30604308	39,46%	261	103
гр.Девня	31400001	27,03%	381	103
с.Медовец	31600020	24,70%	417	103
гр.Стара Загора	273100137	31,99%	322	103
гр.Варна	30603275	25,06%	419	105
с.Дълбоки	273100158	17,89%	587	105
гр.Харманли	293300021	20,55%	511	105
гр.Стара Загора	273100138	30,84%	347	107
гр.Варна	30604298	41,06%	263	108
гр.Пазарджик	131900061	31,21%	346	108
с.Розино	171300071	20,97%	515	108
гр.Самоков	263900033	20,07%	538	108
с.Дъбравино	30100006	24,77%	440	109
гр.Хасково	293400060	23,81%	462	110
с.Медовец	31600021	22,47%	494	111
гр.Мъглиж	272200004	35,99%	314	113
гр.Никопол	152100001	17,27%	660	114
гр.Садово	172800001	20,57%	559	115
гр.Харманли	293300006	23,71%	485	115
с.Динк	171700024	27,44%	430	118
гр.Никопол	152100003	24,80%	504	125
гр.Ихтиман	262000011	15,18%	863	131
гр.Сливен	212000119	35,68%	370	132
гр.Белица	10200002	30,79%	432	133
гр.Асеновград	170100101	32,06%	418	134
гр.Ихтиман	262000012	17,76%	760	135
гр.Пещера	132100006	38,75%	351	136
гр.Варна	30604300	37,60%	383	144
с.Селиминово	212000146	30,97%	507	157
гр.Асеновград	170100058	40,68%	472	192
гр.Асеновград	170100059	39,45%	583	230
гр.Велинград	130800020	46,92%	503	236

❖ Вариант 2:

Този подход представя всички секции в страната от изборите за народни представители през октомври, 2014 г. , в които според данните се наблюдава **процент на недействителни гласове по-голям от 30 %** или **броят на недействителните гласове, намерени в избирателните кутии е по-висок от 90**.

Таблицата в ляво показва в низходящ ред секциите, в които са регистрирани най-висок брой недействителни гласове като процент от общия брой намерени в избирателните кутии бюлетини. Тези секции са 65 в следните МИР: 1 МИР Благоевград, 2 МИР Бургас, 3 МИР Варна, 4 МИР Велико Търново, 12 МИР Монтана, 13 МИР Пазарджик, 15 МИР Плевен, 16 МИР Пловдив Град, 17 Пловдив Област, 19 МИР Русе, 20 МИР Силистра, 21 МИР Сливен, 23 МИР София, 25 МИР София, 27 МИР Стара Загора, 28 МИР Търговище и 30 МИР Шумен.

Таблицата в дясно подрежда в низходящ ред секциите, в които са регистрирани най-висок брой недействителни гласове, като абсолютно число от общия брой намерени в избирателните кутии бюлетини. Това са 61 секции в следните МИР: 1 МИР Благоевград, 2 МИР Бургас, 3 МИР Варна,

12 МИР Монтана, 13 МИР Пазарджик, 15 МИР Плевен, 16 МИР Пловдив Град, 17 Пловдив Област, 19 МИР Русе, 21 МИР Сливен, 26 София Област, 27 МИР Стара Загора, 29 МИР Хасково и 31 МИР Ямбол.

Населено място	Секция	% недействителни	Брой на намерените в избирателната кутия бюлетини	Брой намерен и в избирателната кутия недействителни гласове
гр.София	234616049	30,26%	228	69
гр.София	254611063	30,36%	168	51
гр.Варна	30601075	30,67%	238	73
гр.Петрич	13300031	30,68%	88	27
гр.Белица	10200002	30,79%	432	133
гр.Бургас	20400062	30,83%	253	78
гр.Стара Загора	273100138	30,84%	347	107
гр.Пловдив	162202043	30,95%	84	26
с.Селиминово	212000146	30,97%	507	157
гр.Провадия	32400044	31,03%	29	9
гр.Карнобат	20900025	31,11%	225	70
гр.Пазарджик	131900061	31,21%	346	108
гр.Пазарджик	131900086	31,23%	285	89
с.Полковник Чолаково	201500509	31,25%	112	35
гр.София	254611064	31,28%	179	56
гр.Пловдив	162202032	31,33%	166	52
гр.Варна	30601076	31,43%	315	99
гр.Петрич	13300030	31,58%	95	30
гр.Пещера	132100005	31,62%	291	92
гр.Карнобат	20900020	31,68%	161	51
гр.Стара Загора	273100137	31,99%	322	103
гр.Асеновград	170100101	32,06%	418	134
с.Дренково	10300118	32,14%	28	9
с.Ясна поляна	22700007	32,14%	28	9
гр.Шумен	303000095	32,14%	56	18
с.Чалъкови	172500028	32,22%	180	58
гр.Пазарджик	131900043	32,76%	232	76
гр.София	254611058	32,78%	180	59
гр.Пловдив	162202024	33,05%	233	77
гр.Гоце Делчев	11100043	33,33%	12	4
с.Рътлина	282200054	33,33%	24	8
гр.Пловдив	162202027	33,82%	275	93
гр.Белене	150300014	34,29%	35	12
с.Здравец	171500011	34,38%	32	11
гр.Пещера	132100002	34,40%	282	97
с.Болярци	172800013	34,46%	177	61
гр.София	254611065	34,57%	188	65
гр.Варна	30603273	34,73%	262	91
гр.Пловдив	162202048	34,92%	63	22
гр.Сливен	212000119	35,68%	370	132
гр.София	234608037	35,78%	204	73
гр.Сливен	212000183	35,94%	64	23
гр.Мъглиж	272200004	35,99%	314	113
гр.София	254611062	36,19%	210	76
с.Поибрене	132000036	36,43%	280	102

Населено място	Секция	% недействителни	Брой на намерените в избирателната кутия бюлетини	Брой намерен и в избирателната кутия недействителни гласове
гр.Варна	30603273	34,73%	262	91
с.Самуилово	212000165	21,21%	429	91
гр.Пещера	132100001	38,49%	239	92
гр.Пещера	132100005	31,62%	291	92
гр.Септември	132900002	22,89%	402	92
с.Злати войвода	212000151	22,22%	414	92
с.Тъжа	272400016	15,03%	612	92
гр.Берковица	120200018	20,13%	462	93
гр.Пловдив	162202027	33,82%	275	93
гр.Сливен	212000113	20,35%	457	93
гр.Ямбол	312600049	23,31%	399	93
гр.Средец	20600040	25,61%	367	94
с.Синдел	30100014	17,34%	542	94
гр.Варна	30605361	26,11%	360	94
с.Ковачево	132900023	20,43%	460	94
гр.Левски	151600009	20,84%	451	94
гр.Пловдив	162204045	20,08%	473	95
гр.Бяла	190400006	37,40%	254	95
гр.Казанлък	271200038	18,68%	514	96
гр.Пещера	132100002	34,40%	282	97
гр.Пловдив	162202049	43,17%	227	98
гр.Варна	30601076	31,43%	315	99
с.Розино	171300072	15,71%	630	99
с.Калековец	171700019	20,33%	487	99
с.Бозвелийско	32400019	29,07%	344	100
гр.Берковица	120200019	22,73%	440	100
гр.Сунгурларе	22300004	21,66%	471	102
с.Поибрене	132000036	36,43%	280	102
гр.Стара Загора	273100136	26,91%	379	102
гр.Варна	30604308	39,46%	261	103
гр.Девня	31400001	27,03%	381	103
с.Медовец	31600020	24,70%	417	103
гр.Стара Загора	273100137	31,99%	322	103
гр.Варна	30603275	25,06%	419	105
с.Дълбоки	273100158	17,89%	587	105
гр.Харманли	293300021	20,55%	511	105
гр.Стара Загора	273100138	30,84%	347	107
гр.Варна	30604298	41,06%	263	108
гр.Пазарджик	131900061	31,21%	346	108
с.Розино	171300071	20,97%	515	108
гр.Самоков	263900033	20,07%	538	108
с.Дъбравино	30100006	24,77%	440	109
гр.Хасково	293400060	23,81%	462	110
с.Медовец	31600021	22,47%	494	111
гр.Мъглиж	272200004	35,99%	314	113

гр.София	254611061	37,19%	199	74
гр.Бяла	190400006	37,40%	254	95
гр.Варна	30604300	37,60%	383	144
гр.Пловдив	162202026	38,15%	173	66
гр.Пещера	132100001	38,49%	239	92
гр.Пещера	132100006	38,75%	351	136
гр.Асеновград	170100059	39,45%	583	230
гр.Варна	30604308	39,46%	261	103
гр.Пловдив	162202021	39,52%	167	66
гр.Айтос	20100047	40,00%	20	8
гр.Асеновград	170100058	40,68%	472	192
гр.Пловдив	162202025	41,03%	117	48
гр.Варна	30604298	41,06%	263	108
гр.Пловдив	162202049	43,17%	227	98
гр.Плевен	152400133	43,75%	16	7
гр.Велинград	130800020	46,92%	503	236
гр.Петрич	13300032	50,00%	22	11
гр.Лом	122400032	56,76%	148	84
с.Горско Косово	43200010	65,00%	20	13
гр.Разлог	13700028	70,37%	27	19

гр.Никопол	152100001	17,27%	660	114
гр.Садово	172800001	20,57%	559	115
гр.Харманли	293300006	23,71%	485	115
с.Динк	171700024	27,44%	430	118
гр.Никопол	152100003	24,80%	504	125
гр.Ихтиман	262000011	15,18%	863	131
гр.Сливен	212000119	35,68%	370	132
гр.Белица	10200002	30,79%	432	133
гр.Асеновград	170100101	32,06%	418	134
гр.Ихтиман	262000012	17,76%	760	135
гр.Пещера	132100006	38,75%	351	136
гр.Варна	30604300	37,60%	383	144
с.Селиминово	212000146	30,97%	507	157
гр.Асеновград	170100058	40,68%	472	192
гр.Асеновград	170100059	39,45%	583	230
гр.Велинград	130800020	46,92%	503	236

Изследването и анализът на недействителните бюлетини от изборите за народни представители през октомври, 2014 г. е от съществена важност за изготвянето на предложения за подобряване на изборния процес.

В светлината на вече започналото политическо говорене за премахване на възможността за гласуване с преференция по време на предстоящите местни избори, съвместните ни усилия за извършването на този анализ трябва да послужат за оборване на популисткото говорене и обслужването на тясно партийни интереси, целящи премахване на преференцията.